

Watervogels in Fryslân

provinciale nieuwsbrief maandelijkse tellingen
ganzen + zwanen, watervogels & slaapplaatsen
seizoen 2018/2019
nr 1. September 2018

Beste tellers,

4 september 2018

Een nieuw seizoen ganzen, zwanen en watervogels tellen, een nieuwe serie nieuwsbrieven! Na een gortdroge en warme zomer is het nog even wennen aan het idee dat deze maand de eerste ganzen- en zwanentelling plaatsvindt. Vorig jaar kwamen met name de Kleine Rietganzen en Kolganzen laat en in kleinen getale. Het aantal Kolganzen liep kwam pas in december op niveau, dat van Kleine Rietganzen bleef bij enkele duizenden. Dat is tegenwoordig eerder regel dan uitzondering bij het 'Blaupoatsje', maar dat ze alle telkens op maïsstoppel zaten en ook in de omgeving van het Fochteloërveen was nieuw. Hoe het dit seizoen verloopt zullen we de komende maanden zie en in deze nieuwsbrief bericht ik daar weer over, samen met Jan Kramer.

18 april 2018, bij Piaam, foto Eus de Groot

Visarend met prooi bij Piaam, 18 april 2018 (foto: Eus de Groot).

Ganzen en zwanen in maart en april

In de Friese watervogelnieuwsbrief van april jl. kwamen de aantallen ganzen en zwanen in maart 2018 niet aan bod, omdat die nog lang niet volledig waren. Zodoende dat die nu nog even voorbij komen, samen met die van april 2018. In die maand werd er op minder grote schaal geteld dan in de andere maanden, wat doorgaans het geval is. Onderbelicht bleven 't Bildt, de omgeving van o.a. Bolsward, Joure, Gaasterland, Heidenskip, Heerenveen en De Deelen. De maarttelling zullen velen nog herinneren, omdat het toen ijzig koud was. Toch weken de aantallen eigenlijk niet opvallend af van wat er doorgaans geteld wordt, ook al verschillen de getelde aantallen wel van het 15-jarige gemiddelde dat erbij vermeld staat in tabel 1. Kolganzen waren iets minder talrijk dan gebruikelijk. Gebieden met opvallend grote aantallen waren er niet. Omgeving Sneekermeer (12.000), tussen Fluessen en Slotermeer (11.000) en omgeving Alde Feanen (ruim 9000). Evenals voorgaande maarttellingen lag het aantal Brandganzen opnieuw hoog, met flinke aantallen nabij Workum (39.500), in

en rond de Alde Feanen (30.000 en De Deelen (26.700). Zoals gebruikelijk deed ook de Friese Waddenkust weer een flinke duit in de zak (23.800). Opvallend in tabel 1 is ook de Grote Canadese Gans, die als broedvogel in Fryslân steeds meer terrein wint.

Tabel 1. Zwanen en ganzen op het Friese vasteland tijdens de pleisterplaatstellingen in maart en april 2018.

	mrt. 2018	gem. mrt	apr. 2018	gem. apr.
Knobbelzwaan	2.671	2.410	1.849	1.885
Kleine Zwaan	88	90	0	0
Wilde Zwaan	135	95	0	25
Toendrarietgans	1	640	0	10
Kleine Rietgans	2	850	0	20
Kolganzen	111.705	165.225	172	1.340
Grauwe Gans	33.443	18.050	13.430	10.750
Grote Canadees	592	235	422	205
Brandganzen	319.764	243.300	171.617	144.905
Rotganzen	2.738	3.975	2.565	4.060
Nijlganzen	322	630	251	760

Tabel 2. Actuele lijst met vacante telgebieden (ganzen- /watervogeltellingen)

FR1520 Arum-Oosthem • Ganzen
 FR1530 Witmarssum-Schettens • Ganzen
 FR1610 Bolsward e.o. • Ganzen
 FR1620 Burgwerd-Nijland • Ganzen

FR2310 Polder Kolkhuizen-Rinsumageest • Ganzen
 FR2320 Rinsumageest-Oudkerk
 FR2620 noord van Kollum

FR3660 Kortehemmen-Beetsterzwaag • Ganzen
 FR3860 Gorredijk-Lippenhuizen • Ganzen

FR4250 De Leijen • Watervogels
 FR4261 Noordzijde Leijen • Watervogels
 FR4262 Polder Oostelijke Binnen Leijen • Ganzen

FR4310 Olterterp-Heidehuizen • Ganzen
 FR4320 Hemrikkerscharren • Ganzen
 FR4330 Vosseburen-Moskou • Ganzen

FR4420 Ureterp-Bakkeveen • Ganzen
 FR4430 Bakkeveen-Waskemeer • Ganzen

FR5110 Makkumerzuidwaard • Ganzen
 FR5120 Polder Kooihuizen • Ganzen
 FR5130 zuid van Exmorra-Ritseburen • Ganzen
 FR5200 Tjerkwerd-IJlst-Heeg • Ganzen
 FR5310 Greonterp-Pikesyl-spoorlijn • Ganzen
 FR5561 De Geeuw • Watervogels

FR5333 Palsepoel en Rintjepoel • Watervogels
 FR5334 Wegsloot • Watervogels

FR6490 Polders de Twaalf Voeten en de Kleine Brekken • Ganzen
 FR6610 Ouwsterhaule - Rotsterhaule • Ganzen
 FR6720 Tjeukemeer noordzijde • Watervogels
 FR6730 Tjeukemeer midden- en zuidzijde • Watervogels
 FR6740 Oeverlanden van Vierhuis tot Oosterzeeburen • Watervogels
 FR6750 Follegaasterpolder zuidoost van Doniaga • Watervogels

Vacante gebieden

In tabel 2 staat een actueel overzicht van vacante gebieden. Voor tellingen van ganzen en zwanen zoeken we her en der in de provincie tellers. Voor watervogels zitten we krap op en rond De Leijen en het Tjeukemeer. Niet de minste gebieden. Heb je interesse of ken je iemand die dat zou willen doen, mail me dan op romke.kleefstra@sovon.nl. De gebieden op kaart bekijken en daar claimen kan via <http://portal.sovon.nl/portal/vacant/deel/1>.

Cursus watervogels

Ook dit najaar organiseren we weer een cursus waden watervogel tellen in samenwerking met de FFF, nadat de eerdere editie vorig jaar een succes was. Opnieuw vinden vier theorie- en vier praktijklessen plaats, die in het teken staan van soortgroepen als steltlopers, meeuwen, ganzen, zwanen, eenden en roofvogels. Er is plek voor 25 cursisten en evenals vorig jaar was de cursus in een mum van tijd volgeboekt. De organisatie is dit najaar in handen van Sjouke Schokten, Lydia Barkema en Meinte Engelmoer. Voor informatie: sjouke.scholten@sovon.nl.

Nijsgijrrige soorten

In tabel 3 nog een overzicht van 'nijsgijrrige soorten' in maart, april en mei. Daarin o.a. een opmerkelijk aantal Roerdampen in april (15), met een prominente rol voor Het Houtwiel. Ook mooi wat Kraanvogels, waarvan de meeste vanzelfsprekend nabij het Fochteloërveen, maar ook een enkeling langs de Friese Waddenkust en in de Blaugêrzen bij Akmarijp.

Tel ze!
 Romke Kleefstra

Tabel 3. 'Nijsgijrrige soorten' tijdens de ganzen- en zwanen-, watervogel- en hvp-tellingen in maart, april en mei 2018.

Soort	mrt	apr	mei	Naam gebied(en)	Waarnemer(s)
Purperreiger	0	2	-	Petgaten Akmarijp	Gerben & Duco Veenstra
Purperreiger	0	1	-	Veenpolder Delfstrahuizen	Thijs de Boer
Roerdomp	2	0	-	Alde Feanen	IFG-Alde Feanen
Roerdomp	1	0	-	Galgelân	Sjoerd Bakker
Roerdomp	1	1	-	Polder Houttoom	Wim ten Klooster
Roerdomp	0	2	-	Bouwepet e.o.	Jappie Seinstra, Piet v.d. Polder
Roerdomp	0	7	-	Houtwiel, Kruiswater	Arend Leijstra
Roerdomp	0	1	-	De Deelen	Romke Kleefstra
Roerdomp	0	1	-	It Swin	Goasse Hylkema
Roerdomp	0	1	-	Koeverdmeer	Anton Sylvius
Roerdomp	0	1	-	Schoterzyl-Scherpenzeel	Theo Meijer
Roerdomp	0	1	-	Rottige Meente-Linde	Henk Ruiters
Roerdomp	0	0	1	Vlieland	Team Asadi
Kleine Zilverreiger	0	1	0	Rif	Harry Smit
Zwarte Zwaan	0	3	-	Hondennest	Mennobart van Eerden
Indische Gans	1	0	-	Wide Mar	Sieds Boersma
Indische Gans	1	0	-	Polder Samenvoeging	Libbe Zijlstra
Indische Gans	1	0	-	Ballingbuer-Goëngarijp	Piet Boltjes
Sneeuwvangs	1	0	-	Kloosterburen-Earnewâld-Aldegea	IFG-Alde Feanen
Sneeuwvangs	0	0	1	Ferwerd-Birdaard	Sieds Boersma
Sneeuwvangs	0	0	12	Koehool-Voorgronden	Epi Mulder

Kleine Canadees	0	1	- De Deelen	Romke Kleefstra
Witbuikrotgans	2	1	0 Vlieland	Team Asadi
Witbuikrotgans	1	0	0 Oude Bildtpollen west buitend.	Hans Horstman
Witbuikrotgans	0	0	2 Terschelling	Telploeg Terschelling
Roodhalsgans	11	0	0 Ameland	Jan de Jong
Roodhalsgans	1	0	0 Schiermonnikoog	Telploeg Schiermonnikoog
Casarca	2	0	0 Koehool-Voorgronden	Epi Mulder
Kraanvogel	1	0	- Ald Hof-Blaugêrzen	Sjoerd Bakker
Kraanvogel	18	14	- Fochteloo-Ravenswoud e.o.	Dirk Hiemstra
Kraanvogel	0	1	0 Oude Bildtpollen west buitend.	Hans Horstman
Zwartkopmeeuw	0	2	- Sneekermeer	Durk Venema
Zwartkopmeeuw	0	2	0 Griend	Date Lutterop
Zwartkopmeeuw	0	0	2 Terschelling	Telploeg Terschelling
Pontische Meeuw	0	0	1 Schiermonnikoog	Telploeg Schiermonnikoog
Bokje	1	0	0 Wierzijsterrak	Sieds Boersma
Raaf	2	0	0 Nieuwe Weper e.o.	Dirk Hiemstra

Extra Soorten

Beste tellers,

1 september 2018

Voor m'n gevoel is het nog maar net geleden dat ik de broedvogels inventariseerde op de Workumer-buitenwaard, maar nu zijn daar en op een paar andere locaties in Nederland de prachtige Reuzensterns uit de Oostzee al weer een poosje te bewonderen. De trek uit het noorden is bezig en dan staat binnenkort de eerste Sovon-watervogeltelling van het nieuwe seizoen al weer op de rol. Als opwarmertje hierna een terugblik op de getelde Extra Soorten van het vorige seizoen, in verhouding tot de gemiddelden vanaf 2003. Als toegift vind je in deze Nieuwsbrief de nijsgirrige life history van de 'Hinkjende Hoants fan Workum'.

Net als bij de tellingen in februari en maart kregen ook in april jl. kennelijk nogal wat tellers geen Torenavalk te zien. In totaal zijn bij de april telling in 34 telgebieden wikeltsjes ingeboekt. Om de aantallen van de Torenavalk als Rode Lijstsoort te kunnen blijven volgen, herhalen we ons verzoek aan de Friese tellers om bij de maandelijkse tellingen de waargenomen Torenavalken (zo mogelijk met de sexe-aanduiding) te noteren en tegelijk met de andere waargenomen soorten in te voeren in de database van Sovon.

Het 'kleinere grut' van de Extra Soorten in het seizoen 2017/2018 en vanaf 2003

Het aantal van 1242 getelde Fraters in het vorige seizoen ligt rond het gemiddelde seizoen aantal vanaf 2003. Hetzelfde geldt voor de vijf ingeboekte Grote Gele Kwikstaarten. Lagere aantallen dan gemiddeld zijn genoteerd voor de Sneeuwgorzen en de Strandleeuwrik. Het seizoen totaal (414) bij de Sneeuwgorzen is ruim een kwart lager dan het 15-jarige gemiddelde. De Strandleeuwrik heeft weliswaar sterk wisselende seizoen totalen, maar de dalende tendens bij deze soort zette in het vorige seizoen door met 387 getelde vogels ten opzichte van het langjarige gemiddelde van ruim 800. Bij de IJsgors en de IJsvogel kwamen fors hogere aantallen in de boeken. Het seizoen totaal bij beide soorten was meer dan twee keer zo hoog dan gemiddeld vanaf 2003. Maar ...als gevolg van de zeer ongunstig verlopen winter voor de IJsvogel, zal de 'blauwe schicht' in het komende seizoen waarschijnlijk maar door weinig tellers worden gezien.

Het 'grotere spul' van de Extra Soorten in het seizoen 2017-2018 en vanaf 2003

Voor Blauwe Kiekendieven, Slechtvalken en Smelleken kwam in het vorige seizoen een fors lager seizoen totaal in de boeken dan gemiddeld vanaf 2003.

Het seizoen totaal van de blauwe kiekken was met 128 getelde vogels ruim een kwart lager dan het 15-jarige gemiddelde. Het totaal van 119 genoteerde Slechtvalken in het vorige seizoen was maar net hoger dan het laagste seizoen totaal (113 in 2009/2010) in de 15-jarige reeks en was ruim een vijfde lager dan het langjarige gemiddelde voor deze soort. Het seizoen aantal van 10 Smelleken haalde nog niet de helft van het gemiddelde aantal van de seizoenen vanaf 2003.

De seizoen totalen voor Ruigpootbuizerd en Visarend waren ongeveer gelijk aan het 15-jarige gemiddelde. De (enige) Visarend die in april jl. kon worden genoteerd (zie foto op eerste pagina) is trouwens volgens diverse "berichtendiensten" door heel wat vogelliefhebbers gespot. Volg voor bijzonderheden over de eerste gezenderde Ruigpootbuizerd in ons land de link in NL gezenderde ruigpootbuizerd. 'Stijgers' in het vorige seizoen ten opzichte van het langjarige seizoengemiddelde waren de Bruine Kiekendief, de Velduil en de Zeearend. De verviervoudiging van het seizoen aantal waargenomen Zeearenden (23) ten opzichte van het seizoengemiddelde vanaf 2003 zal, gezien het toegenomen aantal broedgevallen in Fryslân, niemand verwonderen.

Jonge Torenvalken in de nestkast, op punt van uitvliegen, 2018 juni 2018 te Hindeloopen (foto: Eus de Groot).

Vooral door het er uit springende aantal genoteerde Velduilen in januari jl. (25) was het totaal voor deze soort in het vorige seizoen twee keer zo hoog als het langjarige seizoengemiddelde. Het aantal waargenomen Bruine Kiekendieven in september 2017 was met 84 exemplaren net niet het hoogste septembertotaal vanaf 2003. Wel zorgde dit hoge aantal voor een seizoentotaal dat met 191 bijna een vijfde hoger was dan het 15-jarige seizoengemiddelde.

Zie het overzicht met de getelde Extra Soorten per telgebied met de waarnemers in april 2018 en het overzicht met alle getelde Extra Soorten tijdens de maandelijkse Sovon watervogeltellingen vanaf september 2003 aan het eind van deze bijdrage.

Tot en met december 2017 zijn bij de maandelijkse watervogeltellingen maar in een klein deel van de Friese telgebieden de aanwezige Torenvalken geteld. Vanaf januari 2018 is aan de tellers in Fryslân gevraagd om bij de maandelijkse tellingen in alle watervogelgebieden, inclusief de ganzen- en zwanengebieden, de Torenvalken te tellen. Vanaf januari 2018 staat het totaal aantal getelde Torenvalken per maand links in het vakje van het overzicht. Het rechtergetal is het gemiddelde aantal Torenvalken per telgebied, waarin in die maand Torenvalken zijn gezien. Als referentiekader voor de aantallen Torenvalken die vanaf januari 2018 bij de maandelijkse tellingen in Fryslân zijn geteld, vind je hieronder een overzichtje met de aantallen Torenvalken vanaf september 2016.

Hinkjende Hoants fan Warkum

Op 5 juli jl. deed de wat 'sjofel' uitzierende Kemphaan van de foto me het genoegen om op de Workumerwaard een poosje mooi dicht bij mij te foerageren. Het aan de linker 'knie' gebliesseerde dier, met goed zichtbare kleurringen, foerageerde door z'n

handicap al hinkend steeds wat apart van de andere kemphanen. Hij bleef steeds even achter als de rest van de groep naar een andere foerageerplek vloog. Bij de feedback na mijn melding van de aflezing aan Jos Hooijmeijer van de RUG, vertelde deze mij dat de Kemphaan in april 2015 als adulte vogel in de Workumerbinnenwaard geringd en gezenderd is in het kader van een project van Prof. Dr. Bart Kempnaers van het Max Planck Institute for Ornithology in Duitsland. Deze laatste verstrekke mij diverse gegevens van de life history van de 'Hinkjende Hoants fan Warkum', gebaseerd op zenderdata.

Hinkjende Hoants in de Workumerbinnenwaard, 5 juli 2018 (foto: Jan Kramer).

“Nadat de Kemphaan geringd en gezenderd was, is hij in april 2015 van de Workumerwaard via Noord Duitsland, Polen en Finland naar Noord Noorwegen gevlogen. Eind juni 2015 verliet de vogel het Noorse broedgebied en ging hij via Zweden, Denemarken en Duitsland weer naar Nederland. Op 11 juli 2015 was hij in de buurt van Sneek en op 26 juli in de Workumerbinnenwaard. Op die laatste locatie is hij toen niet alleen via de zender gepeild, maar ook gezien. Begin augustus 2015 trok de vogel verder zuidwaarts. Via België, Frankrijk, Spanje, Marokko en

Senegal naar Mauritanië, waar hij de winter 2015/2016 doorbracht. Op 20 maart 2016 begon de Kempphaan aan zijn voorjaars trek door Algerije naar Italië, waar hij op 25 maart 2016 in de Po-delta behalve gepeild ook gezien is. Dan via Slovenië, Kroatië, Hongarije, Polen en Finland naar Noorwegen. Aankomst daar op 23 mei. Op 3 juni 2016 kregen we de laatste data van de

satellietzender. Vermoedelijk is de vogel de zender toen kwijt geraakt". Dankzij de nog wel aanwezige kleurringen weten we nu dat deze Kempphaan in ieder geval op 5 juli 2018 nog in leven was.

Freonlike groetnis en noflike tellingen tawinske,
Jan Kramer

Tabel 4. Overzicht van waargenomen Extra Soorten in Fryslân in april 2018.

BLAUWE KIEKENDIEF		BRUINE KIEKENDIEF vervolg			
Blikfeart	Epi Mulder	1	Petgaten Akmarijp	Gerben Veenstra, Duco Veenstra	1
Polder het Hantumerleeg noord	Sieds Boersma	1	Koeverdemeer	Anton Silvius	2
Dokkum - Metslawier	Sieds Boersma	1	Polder De Eijsinga - Spannenburg	Anton Silvius, Jacob Bos	2
Warga - Grouw	Johannes de Graaf	2	Skarlannen, Easterskar	Lydia Barkema-Drost	1
Kloosterburen - Garijp	Johannes de Graaf	1	Polder Houttoom incl. eendekooi	W.H. ten Klooster	2
Makkumerzuidwaard - Kooiwaard	Kor Nijboer	1	Schoterzyl - Scherpezeel	Theo Meijer	1
Holwerd oost buitendijks	Jaap Meindertsma	1	Schoterzyl - Scherpezeel	Henk Ruiter	3
Holwerd west buitendijks	Harry Feenstra	1	Rottige Meenthe - Linde	Henk Ruiter	6
Noorderleeg west buitendijks nw	A. Dijkstra, Jan de Boer	1	Makkumerzuidwaard - Kooiwaard	Kor Nijboer	2
Koehool - Westhoek buitendijks	Epi Mulder	1	Blija west buitendijks	Henk Hiemstra	2
Koehool - Voorgronden	Epi Mulder	1	Ferwerd buitendijks	Auke Visser	2
BRUINE KIEKENDIEF			Noorderleeg west buitendijks nw	A. Dijkstra, Jan de Boer	1
Blikfeart	Epi Mulder	1	Oude Bildtpollen oost bui oost	Meino Zondervan, Sije Schotanus	1
Dokkum - Metslawier	Sieds Boersma	1	Koehool - Voorgronden	Epi Mulder	1
Bouwe Pet e.o.	J. Seinstra, Piet v.d. Polder	3	FRATER		
Ottema Wiersma reservaat	J. Seinstra, Hidde Luinstra	2	Polder Noorderleegs buitenveld-oost	Tjalling Walda, Lucas Hemrica	62
Houtwiel, Kruiswater	Arend Leijstra, Sjouke v.d. Werff	4	GROTE GELE KWIKSTAART		
Houtwiel, Kruiswater	Arend Leijstra	4	Noorderleeg oost buitendijks n	Marit Heegstra, Antje Postma	1
Plassen bij De Merriedobbe	Teartse van der Zee	1	IJSVOGEL		
Wijde Ee - Bergum	Albert Jongbloed	1	De Deelen e.o.	Romke Kleefstra	1
De Bird - polder de Wildlanden	Freerk Jelsma	2	SLECHTVALK		
Alde Faenen - Princehof	Freerk Jelsma	1	Schoterzyl - Scherpezeel	Theo Meijer	1
Eernewoude - Margrietkanaal	Anton Huitema	1	Paesemerlannen	Meinte Engelmoer	1
Pikmeer - De Hooge Warren	Freerk Jelsma	2	Holwerd oost buitendijks	Jaap Meindertsma	1
't Eiland, Groote Bol	Anton Huitema, Freerk Jelsma	3	Noorderleeg west buitendijks noordoost	A. Dijkstra, Jan de Boer	1
Bokkumermeer - Birstum	Jan Kleefstra	1	Oude Bildtpollen west bui	Hans Horstmann	2
Sorremorsterpolder - Botmeer	Jan Kleefstra	1	SMELLEKEN		
De Deelen e.o.	Romke Kleefstra	7	Polder Kooihuizen	Kor Nijboer	1
Rietmeer	Jouke van der Meulen	1	Westhoek-Zwarte Haan bui	Jan Tuinhof	1
west van Westerschattig	Albert Jongbloed	1	VISAREND		
Vlakke- en Oudegaasterbrekken	Jouke van der Meulen	1	Makkumerzuidwaard-Kooiwaard	Kor Nijboer	1
Polder De Samenvoeging	Libbe Zijlstra	3	ZEEAREND		
De Holken	Theun Postma	1	De Bird - polder de Wildlanden	Freerk Jelsma	1
Elahuizen - Woudsend	Anne Gersjes, Jan Heins	1	Alde Faenen - Princehof	Freerk Jelsma	2
Het Zwin, Elahuizen	G. Hylkema	2	Veenpolder-Nijbeets-Boornbergum	Henk Dommerholt	1
Groote Noordwolder polder	Anne Gersjes, Jan Heins	2			

NB: Hierna volgen op de volgende pagina's de aantallen van alle Extra Soorten in alle telmaanden vanaf 2003 in een integraal overzicht.

		sept	okt	nov	dec *	jan **	feb	mrt	apr	totaal
blauwe kiekendief	2003/2004	4	18	27	23	28	18	10	4	132
blauwe kiekendief	2004/2005	4	16	35	25	32	29	7	4	152
blauwe kiekendief	2005/2006	5	19	49	44	44	25	31	13	230
blauwe kiekendief	2006/2007	3	7	15	25	17	12	17	2	98
blauwe kiekendief	2007/2008	1	15	19	22	27	14	17	7	122
blauwe kiekendief	2008/2009	4	24	25	52	37	27	17	13	199
blauwe kiekendief	2009/2010	4	15	29	28	20	11	13	7	127
blauwe kiekendief	2010/2011	7	18	31	34	82	35	33	3	243
blauwe kiekendief	2011/2012	2	25	39	33	27	21	13	5	165
blauwe kiekendief	2012/2013	2	10	34	47	35	21	18	9	176
blauwe kiekendief	2013/2014	6	16	23	26	32	30	16	7	156
blauwe kiekendief	2014/2015	2	6	24	31	55	40	21	7	186
blauwe kiekendief	2015/2016	6	17	35	49	60	46	27	14	254
blauwe kiekendief	2016/2017	5	27	48	15	44	24	17	7	187
blauwe kiekendief	2017/2018	4	10	13	20	31	18	20	12	128
gemid 03/04 tm 17/18		3,9	16,2	29,7	31,6	38,1	24,7	18,5	7,6	170,3

bruine kiekendief	2003/2004	65	10	4	4	2	1	8	64	158
bruine kiekendief	2004/2005	85	16	0	2	3	0	4	56	166
bruine kiekendief	2005/2006	52	6	8	2	2	2	11	83	166
bruine kiekendief	2006/2007	43	10	1	0	1	6	8	62	131
bruine kiekendief	2007/2008	33	11	3	0	0	1	6	34	88
bruine kiekendief	2008/2009	73	8	7	0	1	1	11	52	153
bruine kiekendief	2009/2010	44	4	1	1	1	0	3	69	123
bruine kiekendief	2010/2011	59	12	9	0	5	3	5	51	144
bruine kiekendief	2011/2012	37	11	3	1	2	1	15	68	138
bruine kiekendief	2012/2013	66	7	3	1	4	2	14	114	211
bruine kiekendief	2013/2014	54	11	0	0	4	0	9	93	171
bruine kiekendief	2014/2015	49	29	7	2	5	6	9	132	239
bruine kiekendief	2015/2016	58	5	4	1	10	7	5	105	195
bruine kiekendief	2016/2017	52	8	3	1	0	1	15	78	158
bruine kiekendief	2017/2018	84	18	1	0	2	0	15	71	191
gemid 03/04 tm 17/18		56,9	11,1	3,6	1,0	2,8	2,1	9,2	75,5	162,1

frater	2003/2004	20	0	959	383	534	580	92	0	2568
frater	2004/2005	0	38	249	123	265	55	88	0	818
frater	2005/2006	0	120	372	30	351	0	16	0	889
frater	2006/2007	0	58	243	354	29	109	11	0	804
frater	2007/2008	12	0	29	891	271	70	0	13	1286
frater	2008/2009	0	10	161	382	133	147	6	2	841
frater	2009/2010	12	112	615	420	125	490	0	4	1778
frater	2010/2011	0	120	1517	357	139	155	25	0	2313
frater	2011/2012	0	5	1324	455	284	120	24	24	2236
frater	2012/2013	26	12	299	339	331	266	70	24	1367
frater	2013/2014	0	0	715	92	95	57	0	0	959
frater	2014/2015	0	53	732	517	143	71	26	13	1555
frater	2015/2016	0	76	211	224	285	163	0	9	968
frater	2016/2017	0	1	234	0	140	49	0	0	424
frater	2017/2018	0	0	695	84	191	138	72	62	1242
gemid 03/04 tm 17/18		4,7	40,3	557,0	310,1	221,1	164,7	28,7	10,1	1336,5

grote gele kwikstaart	2003/2004	0	1	0	0	0	0	0	0	1
grote gele kwikstaart	2004/2005	0	0	0	0	0	0	0	0	0
grote gele kwikstaart	2005/2006	1	0	1	0	0	0	0	0	2
grote gele kwikstaart	2006/2007	3	0	0	0	0	0	0	0	3
grote gele kwikstaart	2007/2008	0	0	0	0	0	0	0	1	1
grote gele kwikstaart	2008/2009	0	1	0	0	2	1	0	2	6
grote gele kwikstaart	2009/2010	0	1	0	1	0	1	0	3	6
grote gele kwikstaart	2010/2011	2	0	0	1	0	0	0	0	3
grote gele kwikstaart	2011/2012	0	0	0	0	0	0	0	0	0
grote gele kwikstaart	2012/2013	0	0	0	0	0	0	0	0	0
grote gele kwikstaart	2013/2014	0	0	0	0	0	0	0	0	0
grote gele kwikstaart	2014/2015	0	0	0	0	2	0	0	0	2
grote gele kwikstaart	2015/2016	0	0	0	0	1	0	0	0	1
grote gele kwikstaart	2016/2017	0	0	0	1	0	0	0	0	1
grote gele kwikstaart	2017/2018	0	0	0	1	0	3	0	1	5
gemid 03/04 tm 17/18		0,4	0,2	0,1	0,3	0,3	0,3	0,0	0,5	2,1
ijsgors	2003/2004	0	0	22	4	6	0	3	0	35
ijsgors	2004/2005	0	2	0	0	10	0	0	0	12
ijsgors	2005/2006	0	0	2	0	0	1	1	0	4
ijsgors	2006/2007	0	1	2	3	0	0	1	0	7
ijsgors	2007/2008	0	0	5	2	1	0	0	0	8
ijsgors	2008/2009	0	0	3	3	1	0	2	0	9
ijsgors	2009/2010	0	0	1	1	0	0	0	4	6
ijsgors	2010/2011	4	10	11	2	0	1	3	26	57
ijsgors	2011/2012	0	1	2	1	31	0	0	0	35
ijsgors	2012/2013	0	1	1	2	3	0	1	1	9
ijsgors	2013/2014	0	0	2	12	2	0	8	0	24
ijsgors	2014/2015	0	2	0	0	0	0	0	0	2
ijsgors	2015/2016	0	0	2	1	0	3	0	0	6
ijsgors	2016/2017	0	2	3	0	1	0	0	0	6
ijsgors	2017/2018	0	0	1	4	30	1	0	0	36
gemid 03/04 tm 17/18		0,3	1,3	3,8	2,3	5,7	0,4	1,3	2,1	17,1
ijsvogel	2003/2004	1	2	0	1	1	0	0	2	7
ijsvogel	2004/2005	4	7	5	2	1	6	1	0	26
ijsvogel	2005/2006	3	3	6	3	0	2	3	3	23
ijsvogel	2006/2007	6	7	9	1	1	5	3	3	35
ijsvogel	2007/2008	8	11	8	4	8	4	5	1	49
ijsvogel	2008/2009	6	15	7	17	7	6	3	0	61
ijsvogel	2009/2010	8	8	10	6	2	0	0	2	36
ijsvogel	2010/2011	0	1	0	0	1	0	0	0	2
ijsvogel	2011/2012	1	3	3	0	1	0	0	0	8
ijsvogel	2012/2013	0	0	0	0	2	1	0	0	3
ijsvogel	2013/2014	0	4	2	0	3	0	2	0	11
ijsvogel	2014/2015	1	2	6	5	15	2	2	5	38
ijsvogel	2015/2016	8	21	11	11	26	9	11	1	98
ijsvogel	2016/2017	17	14	23	10	23	7	3	1	98
ijsvogel	2017/2018	9	12	13	10	27	8	0	1	80
gemid 03/04 tm 17/18		4,8	7,3	6,9	4,7	7,9	3,3	2,2	1,3	38,3

ruigpootbuizerd	2003/2004	0	2	7	1	4	2	1	0	17
ruigpootbuizerd	2004/2005	3	5	1	9	7	1	3	0	29
ruigpootbuizerd	2005/2006	3	3	5	3	4	6	3	0	27
ruigpootbuizerd	2006/2007	1	3	2	4	3	1	0	0	14
ruigpootbuizerd	2007/2008	0	3	2	5	5	2	1	1	19
ruigpootbuizerd	2008/2009	3	4	0	3	1	3	3	3	20
ruigpootbuizerd	2009/2010	0	1	0	1	2	2	3	1	10
ruigpootbuizerd	2010/2011	3	6	8	7	27	21	3	1	76
ruigpootbuizerd	2011/2012	2	16	25	18	22	6	4	1	94
ruigpootbuizerd	2012/2013	3	5	3	11	14	5	2	0	43
ruigpootbuizerd	2013/2014	4	6	10	10	23	2	1	0	56
ruigpootbuizerd	2014/2015	1	5	3	6	15	6	1	1	38
ruigpootbuizerd	2015/2016	2	2	8	6	11	8	5	0	42
ruigpootbuizerd	2016/2017	2	4	8	3	3	3	3	0	26
ruigpootbuizerd	2017/2018	0	7	3	4	6	3	7	0	30
gemid 03/04 tm 16/17		1,8	4,8	5,7	6,1	9,8	4,7	2,7	0,5	36,1

slechtvalk	2003/2004	8	9	26	16	28	30	14	3	134
slechtvalk	2004/2005	5	25	13	18	27	18	9	4	119
slechtvalk	2005/2006	11	15	29	25	24	24	21	10	159
slechtvalk	2006/2007	13	20	30	29	24	20	9	6	151
slechtvalk	2007/2008	11	10	22	25	20	22	14	2	126
slechtvalk	2008/2009	14	24	27	28	16	27	13	6	155
slechtvalk	2009/2010	11	19	20	21	18	6	10	8	113
slechtvalk	2010/2011	14	24	26	12	32	9	18	2	137
slechtvalk	2011/2012	6	25	28	20	32	10	18	11	150
slechtvalk	2012/2013	15	20	20	20	34	23	21	14	167
slechtvalk	2013/2014	21	21	30	26	44	18	12	16	188
slechtvalk	2014/2015	12	35	28	36	51	22	14	19	217
slechtvalk	2015/2016	19	32	17	32	37	23	20	15	195
slechtvalk	2016/2017	13	24	26	16	33	17	9	4	142
slechtvalk	2017/2018	7	16	28	19	22	14	7	6	119
gemid 03/04 tm 17/18		12,0	21,3	24,7	22,9	29,5	18,9	13,9	8,4	151,5

smelleken	2003/2004	1	2	3	4	6	7	1	0	24
smelleken	2004/2005	1	2	5	6	3	2	1	0	20
smelleken	2005/2006	0	3	5	3	2	1	3	1	18
smelleken	2006/2007	1	1	1	4	6	3	1	1	18
smelleken	2007/2008	2	3	1	6	2	3	0	1	18
smelleken	2008/2009	2	7	4	4	4	3	1	0	25
smelleken	2009/2010	2	6	5	2	4	4	3	0	26
smelleken	2010/2011	3	2	7	4	3	1	1	2	23
smelleken	2011/2012	3	5	3	2	6	2	2	0	23
smelleken	2012/2013	0	3	5	7	6	4	4	1	30
smelleken	2013/2014	1	5	2	0	1	4	2	1	16
smelleken	2014/2015	0	4	3	5	7	4	0	1	24
smelleken	2015/2016	1	3	5	2	4	9	2	2	28
smelleken	2016/2017	1	2	3	1	4	3	2	0	16
smelleken	2017/2018	1	0	1	2	3	1	0	2	10
gemid 03/04 tm 17/18		1,3	3,2	3,5	3,5	4,1	3,4	1,5	0,8	21,3

sneeuwgors	2003/2004	0	2	292	428	517	46	0	0	1285
sneeuwgors	2004/2005	2	9	957	341	187	134	91	0	1721
sneeuwgors	2005/2006	0	26	117	118	403	282	23	0	969
sneeuwgors	2006/2007	0	0	73	76	67	88	12	0	316
sneeuwgors	2007/2008	0	18	71	93	111	24	10	0	327
sneeuwgors	2008/2009	0	10	184	115	94	116	0	0	519
sneeuwgors	2009/2010	0	10	146	23	83	93	25	0	380
sneeuwgors	2010/2011	0	0	193	41	151	45	0	0	430
sneeuwgors	2011/2012	0	47	132	25	30	0	0	0	234
sneeuwgors	2012/2013	2	0	85	43	149	106	8	0	393
sneeuwgors	2013/2014	0	10	241	173	42	0	0	0	466
sneeuwgors	2014/2015	0	23	140	135	183	17	2	0	500
sneeuwgors	2015/2016	0	0	77	0	10	100	0	0	187
sneeuwgors	2016/2017	0	0	25	8	55	0	3	0	91
sneeuwgors	2017/2018	0	0	113	35	169	82	15	0	414
gemid 03/04 tm 17/18		0,3	10,3	189,7	110,3	150,1	75,5	12,6	0,0	548,8

strandleeuwerik	2003/2004	0	0	240	346	595	303	178	48	1710
strandleeuwerik	2004/2005	0	152	280	318	883	60	206	20	1919
strandleeuwerik	2005/2006	0	18	357	167	151	100	39	0	832
strandleeuwerik	2006/2007	0	48	148	106	56	96	102	0	556
strandleeuwerik	2007/2008	0	5	21	226	328	140	21	36	777
strandleeuwerik	2008/2009	0	152	95	80	57	85	4	28	501
strandleeuwerik	2009/2010	0	54	114	908	720	278	97	12	2183
strandleeuwerik	2010/2011	0	28	265	257	77	58	85	0	770
strandleeuwerik	2011/2012	0	6	119	3	105	109	30	17	389
strandleeuwerik	2012/2013	0	44	307	47	336	175	34	0	943
strandleeuwerik	2013/2014	0	40	161	107	87	76	55	0	526
strandleeuwerik	2014/2015	0	0	147	147	56	62	73	3	488
strandleeuwerik	2015/2016	0	0	45	41	20	11	8	0	125
strandleeuwerik	2016/2017	0	0	29	0	131	46	0	0	206
strandleeuwerik	2017/2018	0	0	83	61	176	55	12	0	387
gemid 03/04 tm 17/18		0,0	36,5	160,7	187,6	251,9	110,3	62,9	10,9	820,8

velduil	2003/2004	0	0	1	2	4	0	0	0	7
velduil	2004/2005	1	5	3	3	1	0	2	0	15
velduil	2005/2006	1	2	3	0	1	6	0	5	18
velduil	2006/2007	0	2	1	0	0	4	0	0	7
velduil	2007/2008	0	0	2	2	0	0	3	0	7
velduil	2008/2009	0	1	4	1	0	1	0	0	7
velduil	2009/2010	1	0	0	3	0	1	0	0	5
velduil	2010/2011	1	1	0	3	15	4	23	0	47
velduil	2011/2012	0	2	0	1	1	0	3	0	7
velduil	2012/2013	0	2	0	0	0	9	2	1	14
velduil	2013/2014	1	1	10	5	0	2	0	0	19
velduil	2014/2015	2	2	9	5	31	23	4	0	76
velduil	2015/2016	0	3	7	0	5	5	7	2	29
velduil	2016/2017	0	2	10	0	1	6	1	0	20
velduil	2017/2018	1	1	5	0	25	3	7	0	42
gemid 03/04 tm 17/18		0,5	1,6	3,7	1,7	5,6	4,3	3,5	0,5	21,3

visarend	2003/2004	3	1	1	0	0	0	0	1	6
visarend	2004/2005	4	6	2	2	0	2	1	0	17
visarend	2005/2006	11	3	1	1	0	0	1	1	18
visarend	2006/2007	2	5	0	0	0	0	0	1	8
visarend	2007/2008	5	1	2	0	0	0	0	0	8
visarend	2008/2009	3	3	1	0	0	0	0	1	8
visarend	2009/2010	1	2	0	0	0	0	0	0	3
visarend	2010/2011	2	3	0	0	0	0	0	0	5
visarend	2011/2012	5	2	0	0	0	1	0	1	9
visarend	2012/2013	4	0	0	0	0	2	0	3	9
visarend	2013/2014	5	3	0	0	0	1	0	1	10
visarend	2014/2015	3	1	0	0	0	1	0	0	5
visarend	2015/2016	4	0	0	0	0	0	1	0	5
visarend	2016/2017	9	2	0	0	0	0	1	0	12
visarend	2017/2018	3	1	1	0	0	0	0	1	6
gemid 03/04 tm 17/18		4,3	2,2	0,5	0,2	0,0	0,5	0,3	0,7	8,6

zeearend	2003/2004	0	0	0	0	0	0	0	0	0
zeearend	2004/2005	0	1	1	2	2	0	0	0	6
zeearend	2005/2006	0	1	0	1	2	3	1	0	8
zeearend	2006/2007	0	0	2	0	0	0	0	0	2
zeearend	2007/2008	0	1	1	1	0	0	0	0	3
zeearend	2008/2009	0	0	0	0	0	0	0	0	0
zeearend	2009/2010	0	0	0	0	0	0	0	0	0
zeearend	2010/2011	0	0	0	0	0	0	1	0	1
zeearend	2011/2012	0	1	1	2	0	0	2	0	6
zeearend	2012/2013	0	0	0	1	2	0	0	0	3
zeearend	2013/2014	0	0	0	0	0	1	0	0	1
zeearend	2014/2015	1	1	5	0	3	3	3	0	16
zeearend	2015/2016	1	3	2	2	1	1	4	1	15
zeearend	2016/2017	0	2	2	1	2	7	1	1	16
zeearend	2017/2018	3	3	5	2	1	2	3	4	23
gemid 03/04 tm 17/18		0,3	0,9	1,3	0,8	0,9	1,1	1,0	0,4	6,7

* i.v.m. de vogelgriep zijn in december 2016 veel gebieden niet of slechts gedeeltelijk geteld, bij de berekening van de langjarige gemiddelden is december 2016 dan ook buiten beschouwing gelaten

** de aantallen van januari zijn incl. de Midwintertelling, maar geen dubbeltellingen